

AFD. LGW
S. Korman
10 JAN 2003
030400

College van Gedeputeerde Staten van Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

PROJECTBUREAU ZEEWERINGEN	POST	INFO
SECRETARIS		X
PROJECTSECRETARIS		X
MEDEWERKER FINANCIËN		
MEDEWERKER WERKZAKEN		
TECHNISCHE ONTOEWERPER		
HOOFD ONTOEWERPER		
COORDINATOR BESTUURSGROEP		X
ARCHIEF	P2DB-B-03023	X

Uw brief van :
Uw kenmerk :
Behandeld door : mr. H.G.O. Hinderink
Doorkiesnummer : (0115) 641156
Ons kenmerk : 0300094
Bijlagen : div.
Kopie aan : CWo/APr/HHi/PSI
Documentnaam : HHiba232
Datum : 8 januari 2003
Verzonden : ay.01.03

Onderwerp : goedkeuring planbeschrijving
verbetering gezette steenbekleding
Paulinapolder

03 FEB 2003

Geacht college,

In onze vergadering van 19 december 2002, agendapunt nr. 4.3 hebben wij de 'Planbeschrijving verbetering gezette steenbekleding Paulinapolder' (versie 2, augustus 2002) vastgesteld.

- Tijdens de inspraakperiode (lopende van 7 oktober 2002 tot en met 4 november 2002) is bij schrijven van 4 november 2002 een zienswijze ingediend door Vogelbescherming Nederland, Postbus 925, 3700 AX te Zeist.

Binnen de overlegstructuur van het Projectbureau Zeeweringen heeft afstemming plaatsgevonden over het verwerken van deze inspraakreactie.

Bijgevoegd bij deze brief gelieve u aan te treffen:

- twee exemplaren van de vastgestelde planbeschrijving;
- twee exemplaren van de ontwerpnota dijkverbetering Paulinapolder;
- 5 • ons besluit van 19 december 2002 tot vaststelling van het onderhavige plan;
- 5 • brief / zienswijze van Vogelbescherming Nederland d.d. 4 november 2002;
- 5 • onze beschouwingen over de voormelde zienswijze, zoals vervat in onze aan Vogelbescherming gerichte, antwoordbrief d.d. 8 januari 2003.

Onder verwijzing naar het bepaalde in artikel 7 van de Wet op de waterkering verzoeken wij u de vastgestelde planbeschrijving en onze beschouwingen over de ingekomen zienswijze goed te keuren.

Graag ontvangen wij een schriftelijk bewijs van uw goedkeuring.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur van het waterschap Zeeuws-Vlaanderen

W.J. de Graaf

dijkgraaf

mr. J.Y. Dekker

secretaris

007371 2003 PZDB-B-03023

Goedkeuring planbeschrijving ... Paulinapolder (

Dagelijks bestuur van het
waterschap Zeeuws-Vlaanderen

Vergadering d.d. : 19 december 2002
Agendapunt : 4.3

Reg.nr. : 0203941

Onderwerp:

vaststellen 'Planbeschrijving verbetering gezette steenbekleding Paulinapolder',
verwerking inspraakreactie Vogelbescherming (reg.nr. 0204783)

Voortraject

In het kader van het Project Zeeweringen heeft u in uw vergadering van 3 oktober 2002 het ontwerp-dijkverbeteringsplan 'Planbeschrijving verbetering gezette steenbekleding Paulinapolder' vastgesteld. Deze planbeschrijving is niet met de vergaderstukken meegestuurd, maar ligt voor u ter inzage.

Volgens artikel 8 van de Wet op de waterkering dient de beheerder bij de voorbereiding van een dijkverbeteringsplan in ieder geval de provincie en de gemeenten te betrekken op wier grondgebied het dijkverbeteringsplan wordt uitgevoerd. Met de provincie is over het ontwerpplan ambtelijk vooroverleg gevoerd binnen de overlegstructuur van het Project Zeeweringen. Daarnaast is het ontwerpplan onder de aandacht gebracht van de betrokken gemeente Temeuzen.

Inspraakreacties

Met toepassing van de Inspraakverordening zijn ingezetenen en belanghebbenden in de periode van 7 oktober 2002 tot en met 4 november 2002 in de gelegenheid gesteld hun zienswijze over het ontwerp-dijkverbeteringsplan Paulinapolder kenbaar te maken.

Tijdens de inspraaktermijn is één inspraakreactie ingekomen, te weten een schrijven van 4 november 2002 van Vogelbescherming Nederland, postbus 925, 3700 AX te Zeist (zie bijlage).

Binnen de overlegstructuur van het Project Zeeweringen heeft afstemming plaatsgevonden over het verwerken van deze inspraakreactie. Daarnaast heeft over deze kwestie op 28 november een ambtelijke bespreking plaatsgevonden met Vogelbescherming.

Na de verwerking van de inspraakreactie en de vaststelling van het dijkverbeteringsplan door uw bestuur, dient het plan te worden goedgekeurd door gedeputeerde staten.

Inspraakreactie van Vogelbescherming Nederland

Vogelbescherming Nederland heeft een zeer uitvoerige zienswijze ingediend (zie bijlage) en concludeert het volgende ten aanzien van de (rand)voorwaarden waaraan het vervolgtraject van planvorming en besluitvorming moet voldoen:

1. De ontwerpplanbeschrijving dient te worden aangevuld op ontbrekende of onvoldoende uitgewerkte onderdelen, waaronder de voorgenomen werkzaamheden ter plaatse van het schor en slik;
2. Voor het plan dient een milieueffectrapportage te worden opgesteld. Deze moet inzicht geven in alle relevante effecten en gevolgen van het voorgenomen plan alsmede enkele reële alternatieven waaronder tenminste een meest milieuvriendelijke variant;
3. Het plan moet worden voorzien van een passende beoordeling waarop besluitvorming kan worden gebaseerd. Daarbij dient het nodige inzicht te worden gegeven in de vorm en wijze van uitvoering van het plan, alsmede het navolgend beheer;

4. Het plan zou op onderdelen aangepast respectievelijk geoptimaliseerd moeten worden om adequaat invulling te geven aan de beoogde bijdrage aan herstel en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.

Overwegingen naar aanleiding van de inspraakreactie van Vogelbescherming Nederland.

De overwegingen met betrekking tot de naar voren gebrachte punten zijn weergegeven in de bijgevoegde concept-antwoordbrief, waarnaar hier in de eerste plaats wordt verwezen. Kort gezegd houdt dit het volgende in.

1. De aanpassingen in het dijkprofiel bevinden zich boven het niveau van NAP + 3.00 meter en zijn in de planbeschrijving en bijbehorende ontwerpnota weergegeven. Er hoeven dus geen ontgravingen in of op het schor plaats te vinden, als gevolg waarvan ten opzichte van de huidige situatie extra verstoring zou ontstaan voor de gehele habitat. Bij het inzetten van werkmaterieel wordt zo zorgvuldig mogelijk te werk gegaan. In het bestek zullen de gebruikelijke bepalingen worden opgenomen met betrekking tot de maximaal te gebruiken werkstrook, terwijl de directie op het werk hierin een sturende rol heeft.
2. De provincie heeft met betrekking tot de werken langs de Westerschelde besloten dat de door het Projectbureau opgestelde milieu-inventarisatie in voldoende mate de natuurbelangen beschermt. De milieu-inventarisatie bevat per dijkvak een beschrijving van de voor de werken aanwezige natuurwaarden alsmede van de mogelijkheden om deze te herstellen of verbeteren. Op grond hiervan zijn het Projectbureau en het waterschap er van uitgegaan dat een mer-beoordelingsplicht met betrekking tot het onderhavige dijkvak geen toegevoegde waarde heeft en derhalve niet nodig is. Beide instanties onderschrijven in dit opzicht het oordeel van Gedeputeerde Staten, dat bevoegd gezag is en geacht kan worden de voor de beoordeling noodzakelijke expertise te hebben.
3. In het kader van de strekking van de Vogel- en Habitatrichtlijn is een passende beoordeling bij het opstellen van het onderhavige dijkverbeteringsplan in voldoende mate uitgevoerd, waarbij is rekening gehouden met de functies broedgebied, hoogwatervluchtplaats en foerageergebied. Hierbij is gebruik gemaakt van de gegevens in de milieu-inventarisatie en het onderzoeksrapport "Nieuwe dijkbekleding Westerschelde en Vogels", opgesteld door het RIKZ. De verstoring die tijdens de werken zal optreden is tijdelijk en zal zich naar verwachting na verloop van tijd op natuurlijke wijze herstellen (als autonoom proces). Significante (permanente) gevolgen en compenserende maatregelen zijn derhalve niet aan de orde.
Wat betreft het aspect van beheer kan het volgende worden opgemerkt. In de huidige situatie is het onderhoudspad op de buitenberm toegankelijk voor recreatief fietsverkeer en wandelaars. Het is om redenen van constructieve aard en beheer en onderhoud gewenst om de huidige onderhoudsweg te vervangen door een weg van asfaltbeton. Uitgangspunt is dat buitendijks medegebruik op dit dijkvak na de dijkverbetering het geval kan blijven, omdat het langs dit dijkvak voorliggende brede schor in ruimere mogelijkheden als hoogwatervluchtplaats voorziet dan de aangrenzende dijkvakken. Voor de aangrenzende dijkvakken is het spanningsveld tussen recreatief medegebruik en functie als hoogwaterverblijfplaats groter. De keuze en evenwichtige aanwijzing van de dijktrajecten langs de gehele Westerschelde in relatie tot de aspecten natuurwaarden en recreatief medegebruik en de daarbij gehanteerde uitgangspunten met betrekking tot de beheermaatregelen zullen worden opgenomen in het Beheerplan voor de Waterkering, dat naar verwachting in het voorjaar 2003 in de inspraak zal worden gebracht.
4. Het volledig in lijn met de milieu-inventarisatie opstellen van het onderhavige plan, rekening houdend met de locatiegebonden natuur- en landschapswaarden en zoveel mogelijk maatwerk bij de uitvoering van de werken, bieden de best mogelijke garantie voor het herstel en de ontwikkeling van de natuur- en landschapswaarden. In aanvulling hierop wordt nog opgemerkt dat de glooiing in verband met de functie als broedgebied niet met grond zal worden overlaagd. Verder zal vóór aanvang van de werkzaamheden met deskundigen van RIKZ overleg worden gevoerd om tijdens de uitvoering verstoring van vogels zoveel mogelijk te voorkomen.

Voorstel

Gezien het bovenstaande en gelet op het delegatiebesluit van 7 januari 1999 stel ik u voor:

1. het dijkverbeteringsplan 'Planbeschrijving verbetering gezette steenbekleding Paulinapolder' (versie 2, augustus 2002) vast te stellen overeenkomstig het ontwerp dat ter inzage heeft gelegen;
2. uw overwegingen met betrekking tot de inspraakreactie van Vogelbescherming Nederland vast te stellen, zoals weergegeven in de bijgevoegde concept-antwoordbrief (in dit rapport samengevat onder "inspraakreacties"), en Vogelbescherming Nederland hiervan in kennis te stellen;
3. het vastgestelde dijkverbeteringsplan, vergezeld van uw overwegingen met betrekking tot de ingekomen inspraakreactie van Vogelbescherming Nederland, op grond van artikel 7 van de Wet op de waterkering ter goedkeuring te zenden naar Gedeputeerde Staten van Zeeland.

Hoofd sector Waterkeringen en Wegen

Ir. P.J. Stouten

05 NOV 2002

NR. 0204783

Vogelinformatiecentrum 030-6937777

ww

Aan het Dagelijks Bestuur van het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen
Postbus 88
4530 AB TERNEUZEN

Tevens per telefax verstuurd op 4 november 2002

Goes, 4 november 2002

Ons kenmerk: 02-Br2-17/RJ

Betreft: Zienswijze Dijkverbetering Paulinapolder

Geacht bestuur,

Naar aanleiding van de publicatie van de 'Planbeschrijving Verbetering gezette steenbekleding Paulinapolder' (hierna Planbeschrijving) maakt Vogelbescherming Nederland u hierbij haar zienswijze kenbaar met betrekking tot dit project.

Deze zienswijze heeft betrekking op:

1. de procedurele kaders waarbinnen dit plan is voorbereid en zal worden vastgesteld, met name de uitwerking van relevante procedures in het kader van het Besluit M.E.R. en de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn.
2. enkele inhoudelijke aspecten van het dijkverbeteringsplan in relatie tot vogels en natuur en
3. de (rand)voorwaarden die naar onze mening aan de vaststelling en uitvoering van dit plan zouden moeten worden verbonden.

ad 1. Procedurele kaders.

Milieu-effectrapportage

In paragraaf 7.2 'Milieu-effectrapportage', wordt gesteld dat de werken aan het dijkvak Paulinapolder (onder andere) niet m.e.r.-plichtig zijn omdat er geen aanzienlijke milieu-effecten optreden en omdat het gekozen ontwerp voldoet aan de eisen die zijn gesteld in de Milieu-inventarisatie Zeeweringen Westerschelde (verder 'de Milieu-inventarisatie').

Deze benadering geeft ons aanleiding het volgende op te merken:

De activiteit (wijziging of uitbreiding van een zeedijk) komt voor op onderdeel D van de bijlage bij het Besluit Milieueffectrapportage, hetgeen betekent dat de m.e.r.-beoordelingsprocedure moet worden gevolgd. Het relevante besluit is de goedkeuring door Gedeputeerde Staten van het plan, bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Wet op de waterkering, i.c. het voorliggende plan. Het bevoegd gezag beziet de noodzaak van het opleggen van een m.e.r.-plicht in het licht van de bijzondere omstandigheden waarin de activiteit wordt ondernomen. Deze beslissing wordt vervolgens bekend gemaakt.

De Planbeschrijving verwijst in dit verband naar een brief van Gedeputeerde Staten waarin een besluit tot ontheffing van de m.e.r.-plicht reeds op voorhand zou worden (zijn) verleend, vermits het plan aan een aantal voorwaarden voldoet.

Naar wij hebben begrepen wordt daarbij gedoeld op een brief van Gedeputeerde Staten van Zeeland d.d. 26 januari 1999, met kenmerk 990838/476/8, aan het Projectbureau Zeeweringen.

Naar onze mening is de brief van G.S. niet te beschouwen als een besluit dat voor de onderhavige activiteit geen milieu-effectrapport nodig is.

Ten eerste heeft de brief - naar ons van ambtelijke zijde is meegedeeld - niet de op grond van artikel 7:8b van de Wet milieubeheer voorgeschreven procedure voor bekendmaking van de beslissing gevolgd. Wij wijzen voorts op artikel 3:40 en 3:42 van de Algemene wet bestuursrecht over de inwerkingtreding van een besluit dat niet tot een of meer belanghebbenden is gericht. Ten tweede verwijst de brief naar nog in te dienen plannen en geeft zij slechts aan, aan welke voorwaarden Gedeputeerde Staten deze plannen zullen toetsen.

Beide gegevens impliceren naar onze mening dat Gedeputeerde Staten nog een besluit dienen te nemen over de vraag of voor het onderhavige project een milieu-effectrapport moet worden uitgevoerd, waarbij de bijzondere omstandigheden als bedoeld in het Besluit m.e.r. in beschouwing moeten worden genomen.

Wat die bijzondere omstandigheden betreft wijzen wij er op dat er sprake kan zijn van cumulatie van effecten: het dijkvak bij de Paulinapolder is immers niet het enige dijkvak waaraan werkzaamheden plaatsvinden. Daarnaast is van belang de plaats waar de activiteit wordt uitgevoerd: de dijk grenst aan een Speciale Beschermingszone (SBZ) op grond van de Europese Vogelrichtlijn. Dit voorland is niet alleen voor broedvogels van belang, maar vervult daarnaast voor grote aantallen vogels uit deze SBZ een sleutelrol als hoogwatervluchtplaats (HVP). Het betreft zelfs een van de belangrijkste HVP's van de Westerschelde. De beoogde dijkverbetering zal (kunnen) leiden tot directe en indirecte negatieve effecten op deze functies, onder meer door verstoring en biotoopvernietiging. Deze effecten zijn niet of maar ten dele voorzien en beschreven in de Planbeschrijving en achterliggende Milieu-inventarisatie, welke rapporten mede om die reden naar ons inzien niet kunnen functioneren als voldoende basis voor beoordeling van de m.e.r.-plichtigheid. Vanwege deze belangrijke omissie in de voorliggende Milieu-inventarisatie zijn wij bovendien van mening dat de stelling van G.S. in eerder aangehaalde brief dat kan worden geconcludeerd dat er geen aanzienlijke milieu-effecten zijn te verwachten mits aan enkele voorwaarden wordt voldaan, voorbarig is en inhoudelijk mogelijk onjuist.

Het is dus bepaald niet vanzelfsprekend dat geen milieu-effectrapport behoeft te worden opgesteld.

Wat betreft het voorliggende projectplan constateren wij verder dat de door Gedeputeerde Staten in de brief van 26 januari 1999 gestelde voorwaarden onvoldoende zijn verwerkt in de Planbeschrijving (zie uitwerking onder punt 2.), zodat ook om die reden tot een nadere beoordeling van milieu-effecten zou moeten worden besloten.

Vogel- en Habitatrichtlijn

In de Planbeschrijving (7.3) wordt ingegaan op de status van de Westerschelde op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de procedurele consequenties daarvan. In deze tekst wordt in twijfel getrokken of het noodzakelijk is een passende beoordeling te maken, naar wij begrijpen omdat er naar de mening van de initiatiefnemer sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang. Die opvatting is in strijd met de Habitatrichtlijn. Ook in geval van een dwingende reden van groot openbaar belang moet een passende beoordeling gemaakt worden. Indien zich significante gevolgen kunnen voordoen, zal immers ook gekeken moeten worden naar mogelijke mitigerende maatregelen en indien significante gevolgen niet uit te sluiten zijn, maar het project wel doorgang moet vinden, zullen er compenserende maatregelen getroffen moeten worden. Een passende beoordeling kan dus niet achterwege blijven.

Daarbij komt dat, gelet op de aard van het project en de ligging van de dijk ten opzichte van de SBZ en de mogelijke effecten van de werkzaamheden zoals hierboven reeds gememoreerd, zeker niet is uit te sluiten dat de voorgenomen activiteit significante gevolgen zal (kunnen) hebben op de SBZ.

De rol en betekenis van de Milieu-inventarisatie bij de besluitvorming

Volgens de Planbeschrijving zou de Milieu-inventarisatie een voldoende basis vormen voor beoordeling van de m.e.r.-plicht en ook adequaat zijn als passende beoordeling in de zin van artikel 6 van de Habitatrictlijn. Naar onze mening voldoet de Milieu-inventarisatie voor geen van beide.

Ten opzichte van een adequaat milieu-effectrapport missen wij in de Milieu-inventarisatie minimaal twee essentiële zaken. Ten eerste een beschrijving van de milieu-effecten op het voorland respectievelijk de ecologische consequenties van verstoring, vergraving, structuurbederf en dergelijke op de levensgemeenschappen van slik en schor. Ten tweede missen wij een beschrijving van mogelijke alternatieven, waaronder een meest milieuvriendelijk alternatief; dit is met name van belang waar het gaat om alternatieven die er mogelijk zijn in (onderdelen van) het ontwerp, de uitvoeringstechniek alsmede de afwerking en het beheer.

Ook als passende beoordeling ex art. 6 Habitatrictlijn voldoet de Milieu-inventarisatie niet. De passende beoordeling dient inzicht te geven in de (mogelijke) gevolgen van de uitvoering van het plan op de instandhoudingsdoelstelling van de natuurlijke habitats en soorten die in de betreffende SBZ door de toepasselijke richtlijnen worden beschermd. De beoordeling zal daarbij ook rekening moeten houden met cumulatieve effecten die kunnen optreden in combinatie met andere voorgenomen, in uitvoering zijnde en reeds uitgevoerde plannen en projecten, zoals dijkverbeteringen elders langs de Westerschelde. Een passende beoordeling zou bovendien inzicht kunnen geven in de mogelijkheden voor en betekenis van verzachtende maatregelen en alternatieve oplossingen, vermits deze maar duidelijk als zodanig worden onderscheiden van het te beoordelen plan.

Dergelijke meer integrale, maar voor een passende beoordeling essentiële analyses ontbreken in de thans beschikbare documenten.

ad 2. Inhoudelijke aspecten

De planbeschrijving geeft op veel onderdelen slechts een beperkt of samenvattend overzicht van basisgegevens die voor een goede beoordeling van het project van betekenis zijn. Dat komt de overzichtelijkheid maar ook de zorgvuldigheid van beoordeling en besluitvorming ons inziens niet ten goede. Het feit dat soms wordt verwezen naar andere documenten, zoals de Milieu-inventarisatie, doet daaraan niets af (zoals uit het gestelde onder 1 reeds viel op te maken).

Belangrijkste tekortkoming van de voorliggende stukken is het gebrek aan aandacht voor de aan de voet van de dijk gesitueerde schorren en slikken. Dit geeft ons aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

De functie van hoogwatervluchtplaats

In de Planbeschrijving wordt het gegeven dat het project betrekking heeft op enkele dijkvakken die raken aan een zeer belangrijke hoogwatervluchtplaats (HVP) slechts summier genoemd. Het gegeven dat het Paulinaschor is gekwalificeerd als zeer belangrijke HVP met seizoensmaxima tot 5000 overtijende steltlopers (RIKZ, 2001) komt onvoldoende tot uitdrukking in de uitwerking van de concrete plannen.

Om de functie van dit dijktraject als HVP te behouden is het gewenst ook na uitvoering van de dijkverbetering de verstoring(skans) van schorren en slikken te minimaliseren, ergo: de toegankelijkheid van de dijk voor recreanten niet beter te maken dan in de huidige situatie.

Ofschoon de uitgangspunten zoals geformuleerd in par. 3.3. van het plan mede zijn gericht op behoud van de voor broedvogels en HVP noodzakelijke rust en op landschappelijk aangepaste constructie- en vormgeving van dijkwaluds en onderhoudspad (doorgroeibaar materiaal), wordt daaraan bij constructiekeuze en ontwerp niet of slechts op zeer beperkte wijze inhoud gegeven. Zo zal het onderhoudspad worden uitgevoerd in asfaltbeton. Deze uitwerking strookt niet alleen niet met de aangehaalde uitgangspunten, noch met de door G.S. in eerder genoemde brief gestelde voorwaarden, maar is naar onze mening ook in strijd met de wettelijke bepalingen van Vogelrichtlijn/Habitatrichtlijn. Verbetering van de gezette steenbekleding van de dijk mag een groot openbaar belang zijn zoals bedoeld in artikel 6.4 Habitatrichtlijn, uitvoering van het onderhoudspad in asfaltbeton is dat zeker niet, evenmin als andere aanpassingen in de sfeer van inrichting en/of beheer die leiden tot passieve toegankelijkheid dan wel actieve openstelling van de dijk of het onderhoudspad voor andere doeleinden dan dijkbeheer.

Wij zijn dan ook van mening dat het voorliggende plan tenminste op deze onderdelen dient te worden herzien en aangepast aan de vereisten zoals die op grond van de bepalingen van artikel 6 Habitatrichtlijn aan technische uitvoering, inrichting en beheer moeten worden gesteld.

Gebruik van schor en slik als werkstrook

Het gebrek aan aandacht voor de aan de voet van de dijk gesitueerde schorren en slikken leidt ook tot het ontbreken van enige uitspraak over de wijze waarop met deze beschermde natuurgebieden wordt omgegaan ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Ervaringen elders langs de noordoever van de Westerschelde leren dat een strook van 10 tot soms meer dan 30 meter breedte van het voorland wordt gebruikt als werkstrook. Een deel van het voorland moet worden vergraven ten behoeve van de zetting van de steenbekleding, maar een aanzienlijk bredere strook lijkt te worden gebruikt als transportbaan, gronddepot en/of stortplaats van overtollig materiaal. Het ontbreken van een beschrijving van een dergelijk gebruik en de consequenties daarvan voor natuur en milieu is niet alleen een tekortkoming in deze fase van planvorming en besluitvorming, maar leidt ook tot belangrijke omissies in de vergunningverlening en daarmee in de regulering van dit handelen. Omdat het hier gaat om gebied dat is aangewezen als Speciale Beschermingszone onder de Europese Vogelrichtlijn en dat bovendien is aangemeld voor bescherming onder de Habitatrichtlijn, schiet het bevoegd gezag, in casu G.S., daarmee ernstig tekort in haar taken en verplichtingen op grond van de genoemde richtlijnen. Dit klemt temeer, daar vrijwel over de gehele lengte van de Westerschelde-dijken vergelijkbare werkzaamheden zijn, worden of zullen worden uitgevoerd, als gevolg waarvan een substantieel oppervlakte schor en slik ernstige schade heeft geleden, leidt of dreigt te ondervinden van deze bijkomende, maar vooralsnog (schijnbaar) ongereguleerde vorm van handelen.

Ook op dit punt zijn wij van mening dat het voorliggende plan dient te worden aangevuld en aangepast aan de vereisten zoals die op grond van de bepalingen van artikel 6 Habitatrichtlijn aan de technische uitvoering en deze vorm van tijdelijk gebruik moeten worden gesteld.

Inrichting dijkwaluds als broedplaats voor plevieren

In par. 6.3 van het plan wordt beschreven dat de glooiing niet zal worden afgestrooid met grond, om de nieuwe steenbekleding geschikt te maken als potentiële broedplaats voor plevieren. Wij waarderen dit initiatief zeer. Over de technische uitvoering willen wij echter het volgende opmerken.

Een geschikt broedgebied voor plevieren moet aan verschillende voorwaarden voldoen. De broedplaats voor plevieren dient spaarzaam begroeid te zijn. Daarbij is de keuze van de nieuwe dijkbekleding van belang.

In het rapport "Nieuwe dijkbekleding Westerschelde en vogels" (werkdokument RIKZ/OS/2001.812X) staat dat met name basalt (bij voorkeur met een ecolaag), gecombineerd met veel steenslag, geschikt broedgebied oplevert. Het is de vraag of alleen het niet met grond bestrooien van de glooiing voldoende is om geschikt broedgebied te laten ontstaan. De in het plan voorgestelde bekledingsconstructie zou wat dat betreft nog eens op geschiktheid als broedbiotoop voor plevieren kunnen worden getoetst. Tenslotte is rust voor de broedende plevieren van groot belang. Om een geschikt broedgebied daadwerkelijk succesvol te laten zijn, dient de rust dus te worden gewaarborgd. Daarmee sluit deze functie naadloos aan op de functie van dit dijktraject als HVP.

Ad 3. Conclusies & randvoorwaarden voor planvorming en besluitvorming

Resumerend komen wij tot de volgende conclusies ten aanzien van de (rand)voorwaarden waaraan het vervoltraject van planvorming en besluitvorming met betrekking tot het voorliggende dijkverbeteringsplan moet voldoen.

- De Planbeschrijving dient te worden aangevuld op ontbrekende of onvoldoende uitgewerkte onderdelen, waaronder de voorgenomen werkzaamheden ter plaatse van schor en slik.
- Voor het plan dient een Milieu-effectrapport te worden opgesteld. Deze moet inzicht geven in alle relevante effecten en gevolgen van het voorgenomen plan alsmede enkele reële alternatieven waaronder tenminste een meest milieuvriendelijke variant.
- Het plan moet worden voorzien van een passende beoordeling waarop de besluitvorming kan worden gebaseerd. Daarbij dient het nodige inzicht te worden gegeven in de vorm en wijze van uitvoering van het plan, alsmede het navolgend beheer.
- Het plan zou op onderdelen aangepast respectievelijk geoptimaliseerd moeten worden om adequaat invulling te geven aan de beoogde bijdrage aan herstel en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.

Met vriendelijke groet,

Vogelbescherming Nederland,

R. Joosse,
regioconsulent Delta / West Brabant.

Uw brief van : 4 november 2002
Uw kenmerk : 02-Br2-17/RJ
Behandeld door : mr. H.G.O. Hinderink / A. Provoost
Doorkiesnummer : (0115) 641156
Ons kenmerk : 0204783/
Bijlagen :
Kopie aan : PS/APr/HHi
Documentnaam : HHirb040
Datum : 8 januari 2003
Verzonden : 09.01.03

Onderwerp : zienswijze dijkverbeteringsplan
Paulinapolder

Vogelbescherming Nederland
T.a.v. de heer R. Joosse
Postbus 925
3700 AX ZEIST

Geachte heer Joosse,

Op het ontwerpplan inzake het verbeteren van de steenbekleding van de waterkering nabij de Paulinapolder in het kader van het project Zeeweringen hebt u een zienswijze ingebracht. Naar aanleiding van uw bovenvermelde brief delen wij u het volgende mee.

Naast het verhogen van de veiligheid van de waterkering is één van de doelstellingen van het Project Zeeweringen het herstellen of zo mogelijk verbeteren van de natuurwaarden. Daartoe is specifiek voor dit project de Milieu-inventarisatie Westerschelde (mi) opgesteld. Deze bevat per dijkvak een beschrijving van de voor de werken aanwezige natuurwaarden alsmede van de mogelijkheden om deze te herstellen of te verbeteren. Onderdeel van deze afweging vormt het onderzoeksrapport "Nieuwe dijkbekleding Westerschelde en Vogels", opgesteld door het Rijksinstituut voor Kust en Zee.

De Provincie heeft met betrekking tot de werken langs de Westerschelde besloten dat, indien de mi in acht zou worden genomen (en dus gestreefd wordt naar herstel of zo mogelijk verbetering van de natuurwaarden) een mer geen toegevoegde waarde zou hebben en dat derhalve kon worden afgezien van een mer-beoordeling per dijkvak.

Dit besluit is schriftelijk door Gedeputeerde Staten van Zeeland kenbaar gemaakt aan het Projectbureau Zeeweringen. Aan dit besluit lagen de volgende argumenten ten grondslag:

- Met het oog op de waarborging van de veiligheid tegen overstroming bestaat er geen alternatief voor het versterken van de steenbekleding. Daaruit volgt ook dat er geen alternatief is voor het uitvoeren van werken op de zeewaartse zijde van de dijken. Wel is in het ontwerp een keuzemogelijkheid aangegeven ten aanzien van de toe te passen bekledingsoort (materiaalkeuze), waarbij afhankelijk van die keuze wordt uitgegaan van erkende normen voor herstel of verbetering van de natuurwaarden.

- Op basis van de Milieu-Inventarisatie wordt in de planbeschrijving voor de Paulinapolder uitvoerig op de milieueffecten van het werk ingegaan, waarbij verschillende alternatieven ten aanzien van materiaalkeuze, beheers- en uitvoeringsaspecten zijn beschreven. De provincie is nauw betrokken geweest bij de voorbereiding van deze planbeschrijvingen en dient ze na de vaststelling ook goed te keuren. Daarmee heeft de Provincie zowel bij de voorbereiding van de op te stellen planbeschrijvingen als in het kader van de goedkeuring daarvan voldoende mogelijkheden om de milieueffecten te beoordelen.
- De noodzaak om met het oog op de beschikbare financiële middelen een aanvaardbare voortgang in de versterking van de veiligheid te waarborgen door het tempo in de verbeteringswerken te houden.

De Provincie is op basis van deze overwegingen op voorhand tot de conclusie gekomen dat een mer-procedure per dijkvak, ten opzichte van de combinatie van de beschikbare mi en de op grond van de Wet op de waterkering te volgen procedure voor het vaststellen van een dijkverbeteringsplan (een procedure die onder meer voorziet in inspraak en beroepsmogelijkheden) geen toegevoegde waarde heeft voor de werken langs de Westerschelde. Op grond hiervan zijn het Projectbureau en het waterschap er van uitgegaan dat een mer-beoordelingsplicht op het onderhavige dijkvak nog steeds niet van toepassing is. Beide instanties onderschrijven in dit opzicht het oordeel van Gedeputeerde Staten, dat bevoegd gezag is en geacht kan worden de voor deze beoordeling noodzakelijke expertise te hebben. Het in uw brief gestelde dat ten aanzien van de mer-beoordelingsplicht niet de juiste procedure is gevolgd, wordt daarmee door ons op grond van bovenstaande overwegingen onvoldoende ervaren.

In het kader van de strekking van de Vogel- en Habitatrichtlijn is naar onze mening een passende beoordeling bij het opstellen van het onderhavige dijkverbeteringsplan in voldoende mate uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van de gegevens in de mi en het onderzoeksrapport "Nieuwe dijkbekleding Westerschelde en Vogels", dat is opgesteld door het Rijksinstituut voor Kust en Zee. Wij onderschrijven dan ook geenszins het door u gestelde, dat geen passende beoordeling is gemaakt

De noodzaak van het uitvoeren van de werken is evident. De verstoring die onvermijdelijk optreedt tijdens het uitvoeren van de werken is tijdelijk en zal naar verwachting na verloop van tijd op natuurlijke wijze gecompenseerd worden (als autonoom proces). Naar onze mening is dan ook geen sprake van (permanente) significante gevolgen en zijn compenserende maatregelen, anders dan de in de uitgangspunten van het Project Zeeweringen nagestreefde en in het plan opgenomen maatregelen tot herstel of zo mogelijk verbetering van de habitat, niet aan de orde.

Met betrekking tot mitigerende maatregelen merken wij op dat wij bij de uitvoering van deze projecten de gewoonte hebben om vóór aanvang van de werkzaamheden overleg te voeren met deskundigen van het RIKZ over maatregelen om tijdens de uitvoering van de dijkverbetering zoveel mogelijk verstoring van de vogels te voorkomen.

Ten aanzien van de technische uitvoering en het gebruik van schor als werkstrook kan worden gesteld dat in de planbeschrijving en de bijbehorende

ontwerpnota in de tekst en de afbeeldingen wordt weergegeven hoe de beoogde ingreep op de bestaande dijkvlooiing plaatsvindt. Alle relevante onderdelen die hierbij worden vervangen zijn nauwkeurig omschreven en op hun locatie in het dijkprofiel weergegeven. Daaruit blijkt dat de aanpassingen van de vlooiing zich bevinden boven het niveau van NAP + 3.00 meter. Er hoeven derhalve geen ontgravingen in of op het schor of slik plaats te vinden, als gevolg waarvan ten opzichte van de huidige situatie extra verstoring zou ontstaan voor de gehele schorhabitat.

Een en ander neemt niet weg dat bij het inzetten van werkmaterieel zo zorgvuldig mogelijk te werk moet worden gegaan om verstoring en mogelijke tijdelijke schade te voorkomen. In het bestek zullen dan ook zoals gebruikelijk bepalingen worden opgenomen omtrent de breedte van de werkstrook die de aannemer maximaal mag gebruiken, indien en voor zover het gebruik daarvan noodzakelijk is voor de uitvoering van het werk. De met specifiek materieel uit te voeren werkzaamheden worden verder in het bestek uitgewerkt, daarbij gebruik makend van de bij eerdere dijkverbeteringen opgedane ervaringen. De bestekken zijn dusdanig ingericht dat de directie de mogelijkheid heeft om sturend op te treden met betrekking tot de begrenzing van noodzakelijkerwijs te betreden gedeelten voorland.

Uitgangspunt in het kader van de gehanteerde passende beoordeling als bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn is, dat ter bescherming van vogels rekening wordt gehouden met de functies broedgebied, hoogwatervluchtplaats en foerageergebied. In dit verband is expliciet de afweging gemaakt om het onderhavige werk binnen een jaar te uit te voeren, zodat de verstoring van broedplaatsen en hogerwatervluchtplaatsen zich niet over een langere periode hoeft uit te strekken. Verder is in verband met de functie als broedgebied in het ontwerp opgenomen dat de aangelegde vlooiing niet met grond zal worden overlaagd. Het door u geschetste belang van het betreffende dijkvak als hoogwatervluchtplaats, zoals ook omschreven in de Milieu-inventarisatie, is daarmee na afweging van alle belangen voldoende gewaarborgd.

In de huidige situatie is het onderhoudspad op de buitenberm reeds toegankelijk voor recreatief medegebruik door fietsers en wandelaars. Dit betreft een aspect van beheer. Door ons is reeds in overleg met de Zeeuwse Milieufederatie en de betrokken gemeenten voor het gehele traject van de waterkering langs de Westerschelde een analyse gemaakt met betrekking tot het aspect recreatief medegebruik (met name fietsverkeer) op onderhoudspaden in relatie tot natuurwaarden, gelet op de functies hoogwatervluchtplaatsen en foerageermogelijkheden. Zoals tijdens het met u op 28 november 2002 gevoerde overleg is aangegeven, heeft dit geresulteerd in een onderverdeling, die is weergegeven op een overzichtskaart, waarop de trajecten zijn aangegeven waar het recreatief fietsverkeer bij voorkeur niet buitendijks, maar binnendijks plaatsvindt.

Voor het onderhavige dijkvak bij de Paulinapolder is het uitgangspunt dat recreatief fietsverkeer buitendijks kan plaatsvinden, mede gezien het feit dat het voorliggende brede schor in ruimere mogelijkheden als hoogwatervluchtplaats voorziet dan langs de aangrenzende dijkvakken. Omdat er langs de aangrenzende dijkvakken voor vogels bij hoogwater een beperktere ruimte aanwezig is om te overtijen, is het spanningsveld met recreatief fietsverkeer daar groter dan langs het onderhavige dijkvak. Voor de laatstbedoelde trajecten heeft het derhalve de voorkeur dat recreatief fietsverkeer buitendijks wordt ontmoedigd. Het lijkt ons om redenen van

constructieve aard en beheer en onderhoud gewenst om vast te houden aan de in het plan opgenomen vervanging van de onderhoudsweg naar asfaltbeton.

De keuze en evenwichtige aanwijzing van de dijktrajecten in relatie tot de aspecten natuurwaarden en recreatief medegebruik en de daarbij gehanteerde uitgangspunten met betrekking tot de beheermaatregelen zullen worden opgenomen in het Beheerplan voor de Waterkering, dat naar verwachting in het voorjaar van 2003 in de inspraak zal worden gebracht.

Concluderend hebben wij besloten het plan tot verbetering van de steenbekleding van de waterkering Paulinapolder zonder wijzigingen vast te stellen. Met het RIKZ zal vooroverleg worden gevoerd omtrent het zoveel mogelijk beperken van de verstoring tijdens de uitvoering van het werk. Indien en voor zover noodzakelijk, zullen in het bestek bepalingen worden opgenomen omtrent het gebruik van het voorland (schor) als werkstrook ten behoeve van werkmaterieel.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur van het waterschap Zeeuws-Vlaanderen

W. J. de Graaf

dijkgraaf

mr. J.Y. Dekker

secretaris